

LUEDICKE, BELKACEM in KOÇ v. ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

(Eur. Court H.R., 28. 11. 1978, Series A no. 29)

15. - 18. [Gerhard W. Luedicke, državljani Združenega Kraljestva, je prebival kot član britanskih sil v Zvezni republiki Nemčiji. Okrajno sodišče [Amtsgericht] v Bielfeldu ga je leta 1972 obsodilo za kaznivo dejanje, ki ga je povzročil v prometu. Izreklo mu je denarno kazen 900 DEM in odredilo plačilo stroškov, vključno s stroški za prevajanje (225.4 DEM). V pritožbi zoper odredbo za plačilo stroškov za prevajanje se je skliceval na 3. (e) odstavek 6. člena Konvencije. Sodišče je zavrnitev te pritožbe utemeljilo z obrazložitvijo, da bi oprostitev plačila teh stroškov tujce postavila v ugodnejši položaj, po nemškem pravu je namreč v primeru obsodbe tudi gluhonemi zavezani plačati vse stroške. Potem ko se je še zadnjič neuspešno pritožil [sofortige Beschwerde], je bil vlagatelj primoran plačati vse stroške postopka.]

19. - 23. [Mohammed Belkacem, alžirski državljani, rojen leta 1954, se je po v Alžiriji opravljenem vajeništvu za ključavničarja preselil k svojemu očetu v Zvezno republiko Nemčijo. Zaradi sodelovanja pri prepiru v berlinskem nočnem klubu ga je berlinsko Sodišče za mladoletnike [Jugenderschöffengericht] aprila 1974 spoznalo za krivega kaznivega dejanja povzročitve telesne poškodbe. Izreklo mu je štiritedensko zaporno kazen in denarno kazen v višini 500 DEM. Odredilo je tudi plačilo stroškov za prevajanje v višini 321.95 DEM. S pritožbo zoper to odredbo ni uspel. Sodišče je menilo, da 3. (e) odstavek 6. člena pomeni samo to, da pomoč tolmača ne sme biti odvisna od vnaprejšnjega plačila obdolženca in da določba jezika nevesčemu tujcu tolmača zagotavlja ne glede na njegove plačilne zmožnosti. Na njegovo zahtevo mu je berlinska Justizkasse dovolila odlog plačila do odločitve Komisije za človekove pravice.]

24. - 29. [Arif Koç, turški državljani, rojen leta 1940, je v Nemčiji opravljal različna dela, med drugim tudi v rudarstvu in gradbeni industriji. Za kaznivo dejanje povzročitve hude telesne poškodbe mu je porota Deželnega sodišča [Schwurgericht beim Landgericht] v Aachenu decembra 1973 izrekla enoletno zaporno kazen in odredila plačilo vseh stroškov razen stroškov za prevajanje (934.50 DEM). Na podlagi tožilčeve pritožbe je Višje deželno sodišče [Oberlandesgericht] v Kölnu spremenilo sodbo prvostopenjskega sodišča glede odločitve o plačilu stroškov in odredilo tudi plačilo stroškov za prevajanje. Zvezno ustavno sodišče [Bundesverfassungsgericht] vlagateljeve pritožbe ni obravnavalo, ker je menilo, da nima dovolj podlage za uspeh. Zaradi družinskih obveznosti in slabega finančnega položaja (s skromnimi prihodki je moral preživljati ženo in štiri otroke) ga je posebno sodišče [Kostenverfügung] oprostilo plačila stroškov.]

Postopek pred Komisijo

30. - 32. [V svojih vlogah, na Komisijo naslovljenih 23. 7. 1973, 20. 12. 1974 in 28. 7. 1975, so g. Luedicke, g. Belkacem in g. Koç trdili, da so s tem, ko so jim nemška sodišča naložila plačilo stroškov prevajanja, postali žrtve kršitve 3. (e) odstavka 6. člena Konvencije. Prva dva sta se sklicevala tudi na dejstvo, da je tujec, ki ne govori nemško, v slabšem položaju kot Nmec, kar pomeni tudi diskriminacijo. V svojem poročilu z dne 18. 5. 1977 je Komisija menila, da so odločitve, ki se nanašajo na stroške prevajanja, pomenile kršitev 3. (e) odstavka 6. člena in da je potrebno primer preučiti tudi po 14. členu (dvanajst glasov proti enemu).]

Pravna vprašanja

II. Zatrjevane kršitve 6. člena

[...]

39. [...] Da bi Sodišče lahko odločilo o vprašanju, ki izvira iz primera pred nami, bo poskušalo dognati, kakšen je „običajni pomen besed“ iz 3. (e) odstavka 6. Člena, kot se kaže „v kontekstu in luči predmeta ter namena te določbe“ (31. člen § 1 Dunajske konvencije).

40. Sodišče ugotavlja, da imata besedi „gratuitement“ in „free“ iz 3. (e) odstavka 6. člena sami po sebi jasen in določen pomen. [Sodišče navaja opredelitve teh dveh besed iz različnih (francoskih in angleških) jezikovnih slovarjev.]

Iz tega izhaja, da Sodišče pojmom „gratuitement“ in „free“ ne more pripisati neustreznega pomena, ampak le tistega, ki ga ima običajno v obeh uradnih jezikih Sodišča. Ta pojma ne označujeta niti pogojne oprostitve plačila nitičasne oprostitve ali odložitve, ampak oprostitev ali razbremenitev plačila enkrat za vselej. Ne glede na to pa je potrebno odločiti, ali, kot je zatrjevala Vlada, tako kontekst kot tudi predmet in namen sporne določbe oporekata jezikovni razlagi.

41. Po mnenju Vlade se vse pravice, našteje v 3. odstavku 6. člena, nanašajo na kazenski

postopek in postanejo brezpredmetne takoj, ko so enkrat ti postopki, katerih pošteno vodenje je zagotovljeno, zaključeni z dokončno in zavezujočo obsodbo. Vlada je navedla, da so določene minimalne pravice, ki natančneje določajo vsebino pravice do poštenega sojenja, kot jo zagotavlja 1. odstavek 6. člena, zagotovljene le obtožencu [...]. Podobno se Vlada sklicuje tudi na domnevo nedolžnosti, ki jo izpoveduje 2. odstavek 6. člena, in ki z dokončno in zavezujočo obsodbo preneha. Njihova utemeljitev pravi, da različna jamstva za pošteno sojenje, katerih namen je obtožencu omogočiti ohranitev domneve nedolžnosti, zapadejo [prenehajo] takrat kot domneva. Po mnenju Vlade predstavljajo stroški postopka nasledek obsodbe in potemtakem v celoti izpadejo iz obsega 6. člena.

Za zagotovitev poštenega sojenja našteva 3. odstavek 6. člena določene pravice [minimum rights, notamment], ki so zagotovljene obdolženemu (osebi, „obdolženi kaznivega dejanja“). Ne glede na to pa iz tega ne sledi, kar zadeva pododstavek (e), da je mogoče od obdolžene osebe, potem ko je enkrat obsojena, zahtevati plačilo stroškov za prevajanje. Če bi 3. (e) odstavek 6. člena brali, kot da domačim sodiščem dopušča, da obsojeno osebo prisilijo nositi te stroške, bi prispevali k omejevanju zagotovil člena in v praksi, kot so pravilno poudarili delegati Komisije, k odrekanju ugodnosti vsakemu obdolžencu, ki bi bil na koncu obsojen. Taka razlaga (e) točke 3. odstavka 6. člena okrnila večino učinka, ki ga ima, ker bi dopustila obstoj slabšega položaja za obdolženega, ki ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem, v primerjavi z obdolženim, ki je tega jezika več. Prav (e) točke 3. odstavka 6. člena je posebej določen, da to slabost zmanjša.

[...]

43. Iz drugih točk 3. odstavka 6. člena izpeljuje Vlada določene nadaljne argumente, za katere trdi, da podpirajo njen primer. [...]

Vlada zatrjuje, da morata imeti besedi „free” in „gratuitement” iz pododstavkov (c) in (e) enak pomen v obeh določbah. V predložitvi navajajo, da nič ne kaže, da bi besedilo pododstavka (c) po obsodbi obtoženca za stalno izvzelo iz plačila za pravno pomoč, ki je sicer zagotovljena v okoliščinah, natančno določenih v tem pododstavku.

Po mnenju Vlade je glavna razlika med tremi pododstavki (c), (d) in (e) 3. odstavka 6. člena in prvima dvema [(a) in (b)] ravno v tem, da so pri zadnjih treh finančne posledice vgrajene v samo izvrševanje pravic, ki jih zagotavljajo. Zatrjujejo, da bi bilo napačno predpostavljati, da lahko Konvencija z zagotovitvijo, da je obtoženec enkrat za vselej izvzet iz plačila stroškov za prevajanje, vzpostavlja samovoljno razlikovanje med finančnimi posledicami vsake od omenjenih pravic.

44. Sodišče tega argumenta ne sprejema. V tekočem primeru ni poklicano, da bi razlagalo pododstavka (c) in (d) iz 3. odstavka 6. člena, ki se ne nanašata na isto položaj kot pododstavek (e). [...]

Sodišče se omejuje na naslednjo ugotovitev: čeprav lahko zbudi razlaga pododstavkov (c) in (d) dvome, se nanje ni mogoče sklicevati pri razlagi pododstavka (e), ker so v nasprotju z jasnim pomenom pridevnika „brezplačen” [free].

45. Vlada nazadnje ocenjuje, da ne bi bilo logično, če bi obsojene osebe izvzeli iz plačila stroškov za prevajanje, ki se pojavijo med sojenjem, ne pa tudi iz plačila drugih stroškov, ki nastanejo pri tolmačenju obvestil, ki se nanašajo na pododstavek (a). Po njem ima „vsakdo, ki je obdolžen kaznivega dejanja, [pravico] [...], da ga v jeziku, ki ga razume, takoj in natančno seznanijo z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremenijo”.

Ta argument počiva na predpostavki, da pravica do brezplačne pomoči tolmača, kot jo zagotavlja pododstavek (e) 3. odstavka, pokriva samo stroške, ki izvirajo iz tolmačenja na sodni obravnavi. Na prvi pogled ne kaže, da bi 3. (e) odstavek 6. člena izključeval stroške, ki nastanejo s tolmačenjem obtožb, omenjenih v pododstavku (a), tako kot tudi stroške, ki nastanejo s tolmačenjem razlogov za odvzem prostosti ali kakršnihkoli obdolžitve, kjer mora biti po 2. odstavku 5. člena vsakdo, ki mu je odvzeta prostost, obveščen „v jeziku, ki ga razume”. [...]

46. Sodišče tako ugotavlja, da običajni pomen izrazov „gratuitement” in „free” iz 3. (e) odstavka 6. člena ni v protislovju z besedilom pododstavka, in da ga potrjujeta tudi predmet in namen 6. člena. Sodišče odloča, da pravica, ki jo ščiti 3. (e) odstavek 6. člena vsakomur, ki ne zna govoriti ali ne razume jezika, ki se uporablja na sodišču, zagotavlja pravico, da dobi brezplačno pomoč tolmača, ne da bi se kasneje od njega zahtevalo povračilo tako nastalih stroškov.

47. [...] 3. (e) odstavek 6. člena ne določa, da ima vsaka obtožena oseba pravico, da dobi brezplačno pomoč tolmača na ustni obravnavi [à l'audience], temveč določa, da mu je ta pravica zagotovljena, „če ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem”. [...] Poleg tega ponuja angleško besedilo v tem pogledu nadaljni argument, ker govori o jeziku, ki „se uporablja pred sodiščem” [used in court] in je tako širši od francoskega izraza „employée à l'audience” (dobesedno prevedeno kot „uporabljen na obravnavi”).

V okviru konteksta pravice do poštenega sojenja, ki jo zagotavlja 6. člen, 3. (e) odstavek pomeni, da ima obdolženi, ki ne razume, oziroma ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem, pravico do brezplačne pravne pomoči tolmača za prevajanje oziroma razlago vseh tistih dokumentov

ali izjav v postopku, sproženem proti njemu, katere mora razumeti, da bi bil lahko deležen poštenega sojenja.

[...]

50. Sodišče odloča, da so sporne odločitve nemških sodišč pomenile kršitev 3. (e) odstavka 6. člena Konvencije.

III. Zatrjevane kršitve 14. člena

51. - 53. [Sodišče je odločilo, da v primeru pred nami zadošča sklicevanje na 3. (e) odstavek 6. člena, ki „poskuša preprečiti vsakršne neenakosti med obtoženo osebo, ki ni vešč jezika, ki se uporablja pred sodiščem, in obtožencem, ki ta jezik govori in razume“. Zato primera ni posebej preučevalo z vidika 14. člena Konvencije.]